

A NUKLEÁRIS BALESETEK ESETÉN HAZÁNKBAN HASZNÁLT LÉGKÖRI TERJEDÉS- ÉS DÓZISSZÁMÍTÓ SZOFTVEREK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

**XXXVI. Sugárvédelmi Továbbképző Tanfolyam,
Hajdúszoboszló, 2011. május 3-5.**

A munka résztvevői

Témavezető: Solymosi József

AEKI

MH GAVIK

OAH

OKF

OMSZ

PA Zrt.

Deme Sándor

Csurgai József

Szél Szilveszter

Kantavári Anita

Petőfi Gábor

Máté Krisztina

Szántó Attila

Ferenczi Zita

Dombovári Péter

A munka célja

A programok számítási eredményeiben korábban tapasztalt eltérések feltárása, okainak felderítése a programok matematikai modelljének összevetésével és az eredmények alapján javaslat kidolgozása az egyes rendszerek esetleges alkalmazási korlátaira vonatkozóan.

Előzmények (1)

**Bertalanits Szilárd, Bozó János, Dombovári Péter,
Kerekes Andor, Sági László, Solymosi József,
Tóth Krisztina, Vincze Árpád, Zagyvai Péter**

**Az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási
Rendszer (ONER) döntéstámogató és
értékelő rendszereinek műszaki megújítása**

Tanulmány, 2008. március

Előzmények (2)

**Földi Anikó, Mészáros Mihály, Sági László,
Deme Sándor, Dombovári Péter, Szántó Attila,
Tóth Krisztina, Petőfi–Tóth Katalin**

**Légekri terjedésszámító szoftverek
összehasonlítása**

Sugárvédelem III. évf. 1. szám (2010) 33–41

Feladatterv

A Nukleárisbaleset-elhárítási Műszaki Tudományos Tanács javaslatára feladatterv készült a hazánkban használt légköri terjedés- és dózisszámító szoftverek összehasonlítására. A munkát egy szakértői csoport végzi az érintett szervezetek munkatársainak részvételével.

A feladatterv szerint az érintett programrendszerek (szervezetek):

- **RODOS (OKF),**
- **SINAC (OAH),**
- **TREX (PA Zrt) és**

- **HPAC (MH GAVIK) - NATO program**

Ki kell dolgozni az összehasonlítás módszertanát az egységes bemeneti adatstruktúra és a kimenő adatok specifikálásával, egységes meteorológiai adatok biztosításával.

Előbb vizsgálni kell a programok válaszait egységnyi, a baleset-elhárítás szempontjából jelentős legfontosabb izotópok kibocsátása esetére egyszerű, rögzített meteorológiai helyzetnél, majd valós, a terjedés szempontjából reprezentatív meteorológiai helyzetekben.

Az eddig elvégzett munka

A programok futtatása egységnyi kibocsátásra, egyszerű meteorológiai esetre.

Kibocsátás: 1-1 TBq

^{133}Xe ^{88}Kr (^{88}Rb)

$^{131}\text{I}_{\text{elemi}}$ $^{131}\text{I}_{\text{szerves}}$

^{137}Cs

Kimenet: hely és időfüggő aktivitáskoncentráció és felületi szennyezettség

Meteorológiai adatok

A kibocsátás időtartama: 1 óra

A számítás időtávja: 6 óra

Effektív kibocsátási magasság: 120 m

Szélesebesség: 2 m/s

**Szélirány: 1-3. óra: 0° (délre),
4-6. óra: 90° (nyugatra)**

Csapadék: nincs

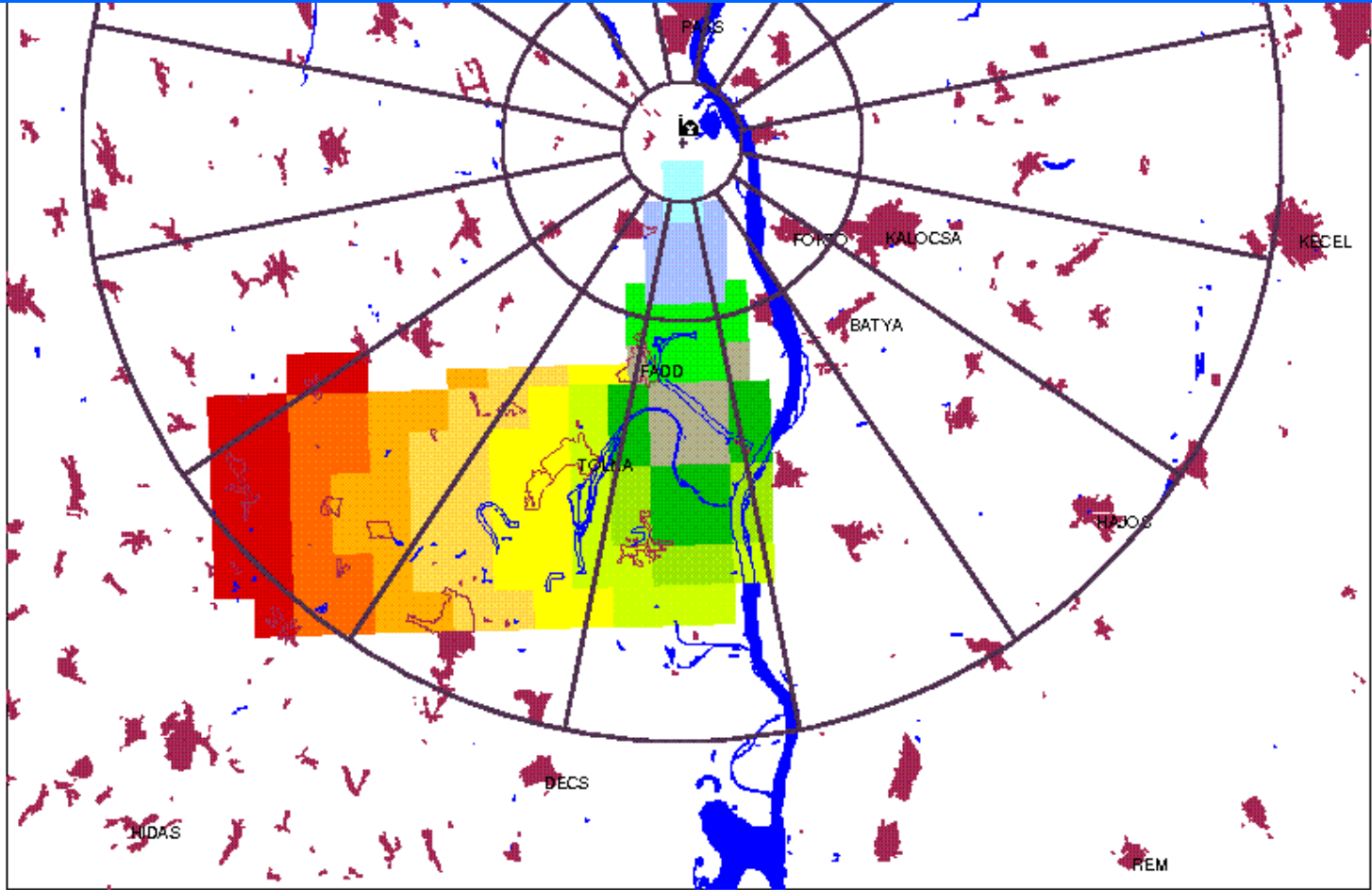
Pasquill kategória: D

Terep: sík, mezőgazdasági terület

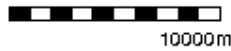
Futási eredmények az egyszerű meteorológiai adatsorral

RODOS

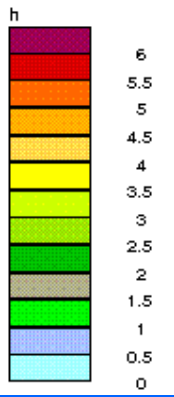
Táv [km]	Cs-137 aktivitás-koncentráció időintegrálja [Bqs/m ³]					
	1. óra	2. óra	3. óra	4. óra	5. óra	6. óra
1,5	1,33E+05	1,60E+05	1,60E+05	1,60E+05	1,60E+05	1,60E+05
2,5	5,08E+05	7,12E+05	7,12E+05	7,12E+05	7,12E+05	7,12E+05
3,5	4,91E+05	8,36E+05	8,36E+05	8,36E+05	8,36E+05	8,36E+05
5	3,42E+05	7,76E+05	7,76E+05	7,76E+05	7,76E+05	7,76E+05
8	1,24E+04	4,46E+05	4,60E+05	4,60E+05	4,60E+05	4,60E+05
12	0,00E+00	1,26E+05	3,02E+05	3,02E+05	3,02E+05	3,02E+05
16	0,00E+00	4,45E+03	1,56E+05	2,24E+05	2,24E+05	2,24E+05
20	0,00E+00	1,07E-02	1,43E+04	1,20E+05	1,20E+05	1,20E+05

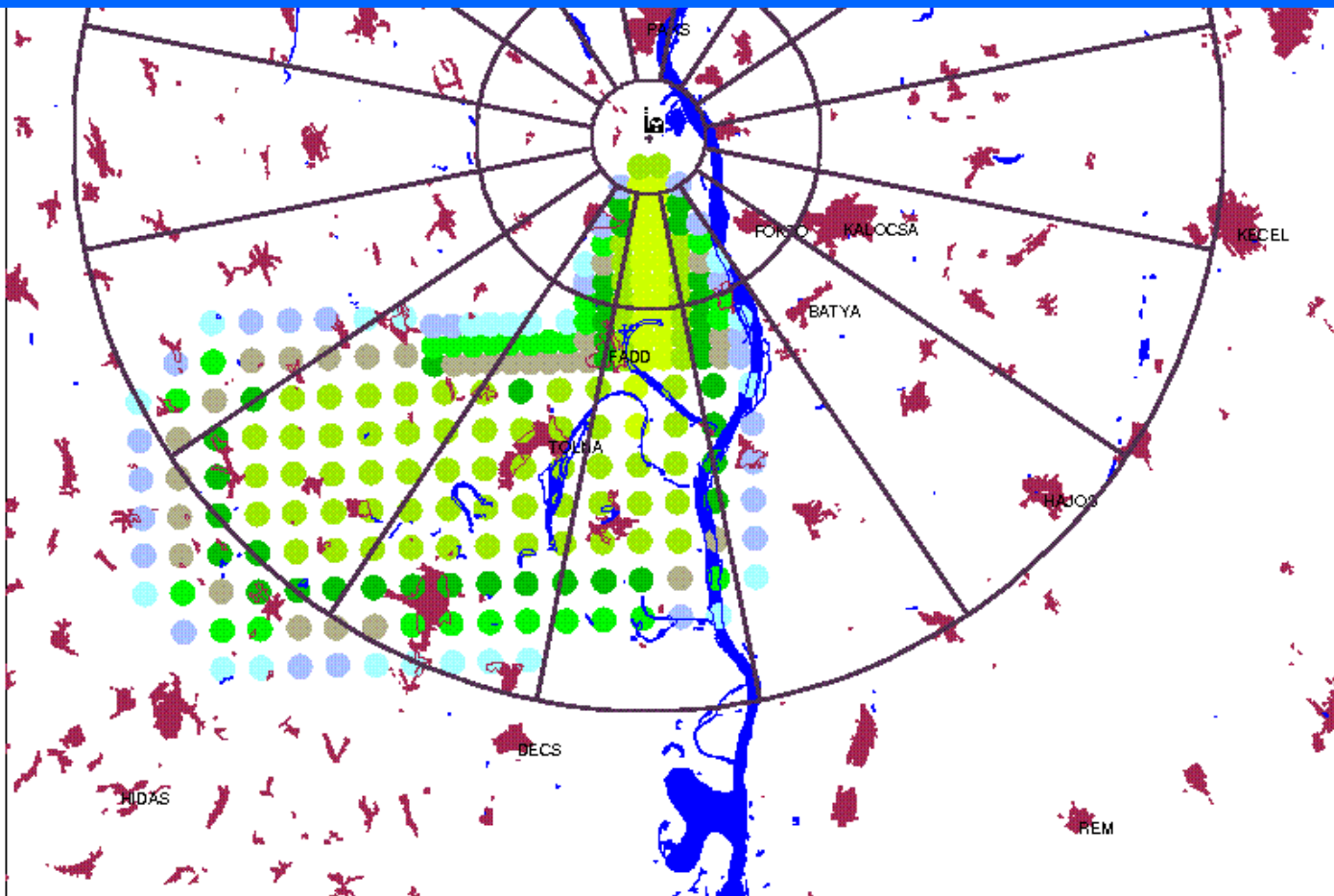
At 2011/01/28_00:51:00 CET
cloud arrival times

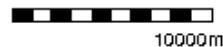
cloud arrival times

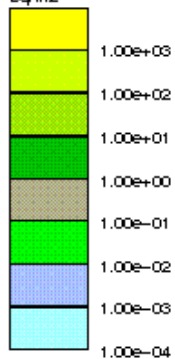
RunID: Cs137a
 Run performed by : rodos
 Run performed at : 27.01.2011 18:51 | 1
 Blockname : PAKS
 Running state : interactive <Prognosis>
 Operation mode : normal (Exercise)
 Time of reactor shutdown : 27.01.11 18:51
 Release time : 27.1.11 18:51
 Prognosis period : 27.01.11 18:51 – 28.01.11 00:51 | 1

At 2011/01/28_00:51:00 CET
ground contamination
Bq/m2

ground concentrations of Cs-137

RunID: Cs137a
Run performed by : rodos
Run performed at : 27.01.2011 18:51 | 1
Blockname : PAKS
Running state : interactive <Prognosis>
Operation mode : normal (Exercise)
Time of reactor shutdown : 27.01.11 18:51
Release time : 27.1.11 18:51
Prognosis period : 27.01.11 18:51 – 28.01.11 00:51 | 1

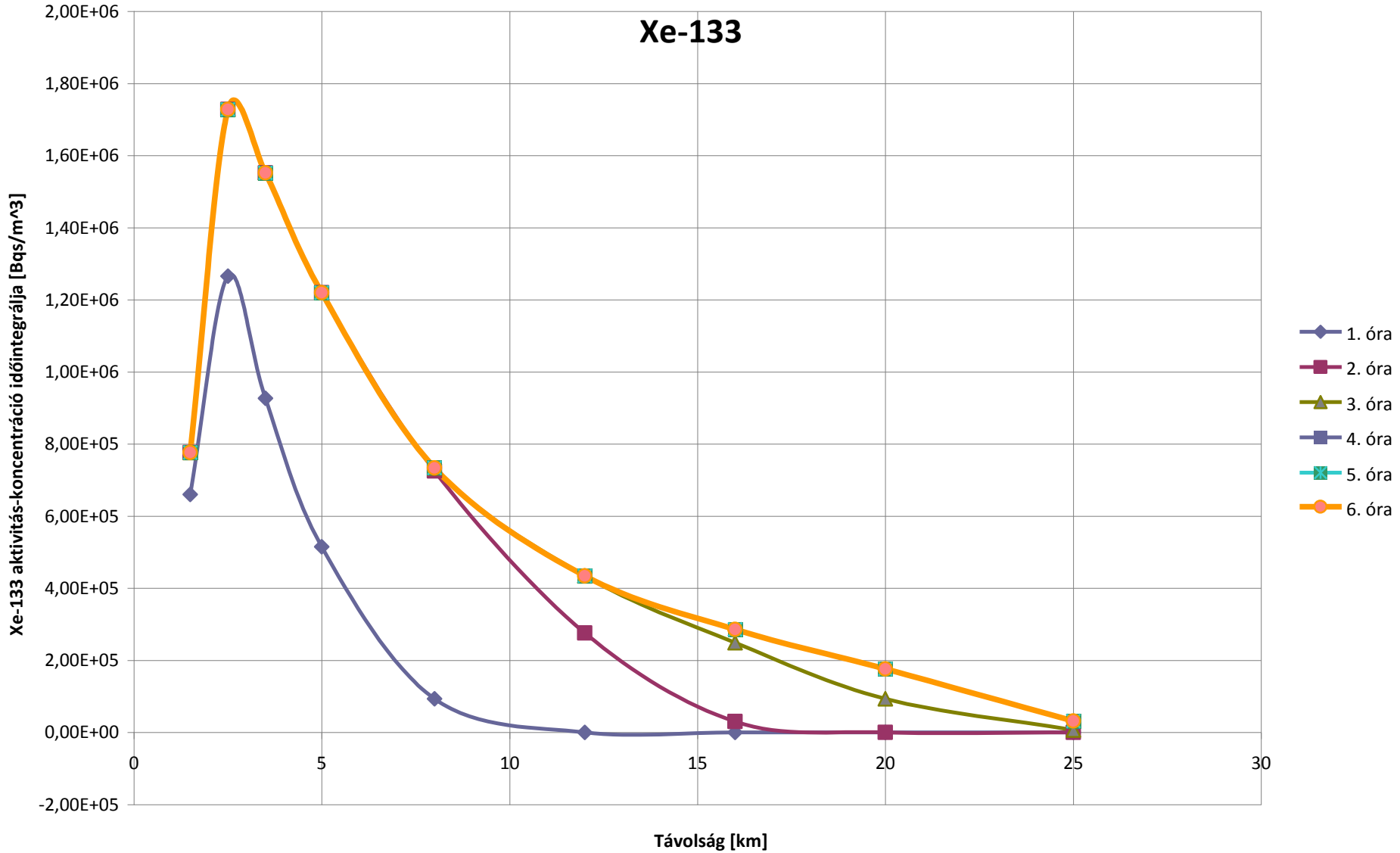
SINAC

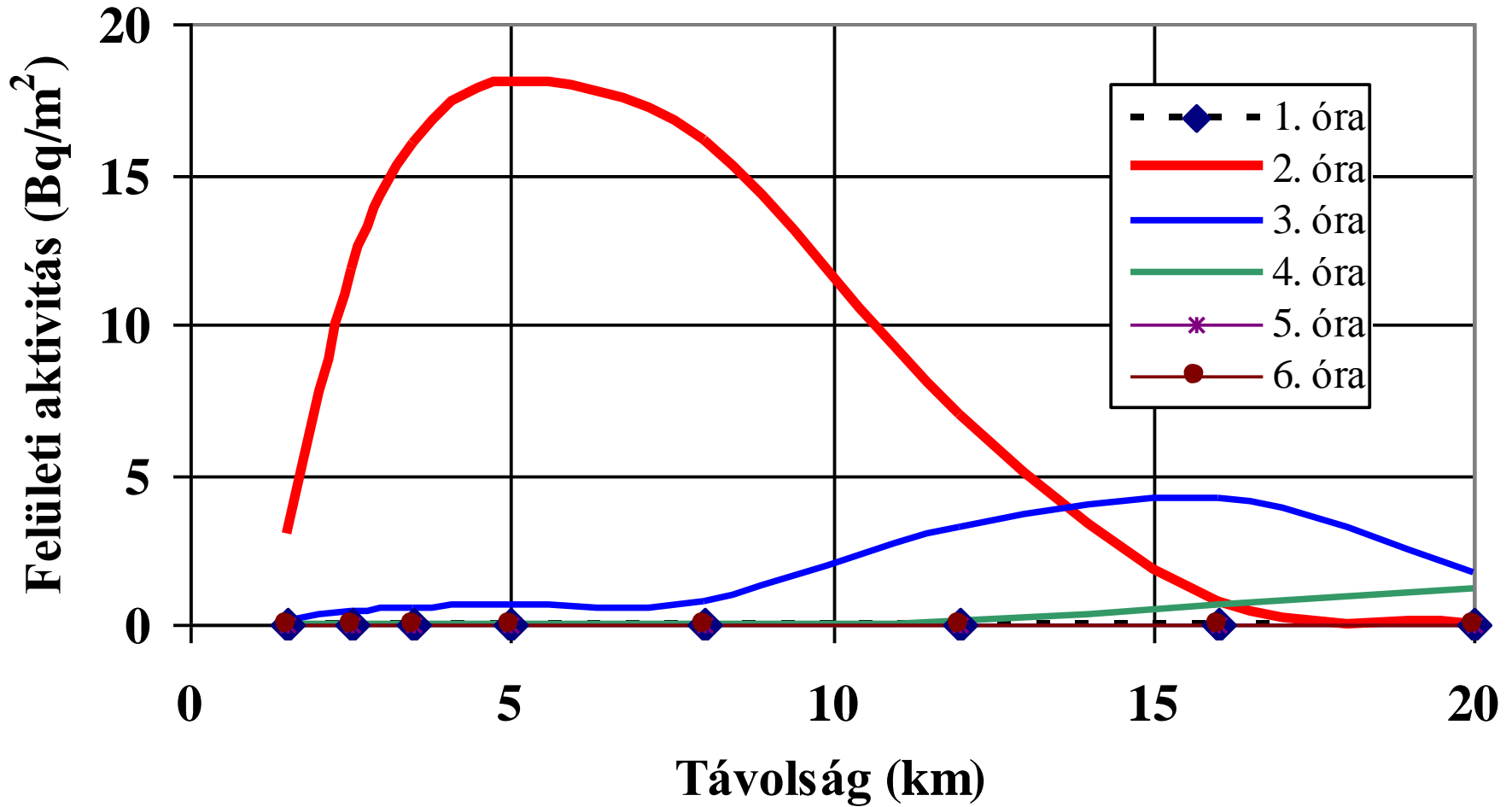
Táv [km]	Cs-137 aktivitás-koncentráció időintegrálja [Bqs/m ³]					
	1. óra	2. óra	3. óra	4. óra	5. óra	6. óra
5	4,25E+01	4,43E+01	4,43E+01	4,43E+01	4,43E+01	4,43E+01
10	2,79E+02	6,84E+03	7,10E+03	7,11E+03	7,11E+03	7,11E+03
15	0,00E+00	2,24E+03	4,76E+03	4,92E+03	4,93E+03	4,93E+03
20	0,00E+00	8,30E+01	2,63E+03	3,68E+03	3,79E+03	3,80E+03
25	0,00E+00	0,00E+00	6,40E+02	2,49E+03	3,02E+03	3,09E+03
30	0,00E+00	0,00E+00	4,19E+01	1,13E+03	2,25E+03	2,56E+03
35	0,00E+00	0,00E+00	0,00E+00	2,60E+02	1,35E+03	2,03E+03
40	0,00E+00	0,00E+00	0,00E+00	2,59E+01	5,44E+02	1,41E+03

Táv [km]	Cs-137 talajfelszíni radioaktív koncentrációja [Bq/m ²]					
	1. óra	2. óra	3. óra	4. óra	5. óra	6. óra
1,5	6,60E+02	7,76E+02	7,76E+02	7,76E+02	7,76E+02	7,76E+02
2,5	1,27E+03	1,73E+03	1,73E+03	1,73E+03	1,73E+03	1,73E+03
3,5	9,27E+02	1,55E+03	1,55E+03	1,55E+03	1,55E+03	1,55E+03
5	5,15E+02	1,22E+03	1,22E+03	1,22E+03	1,22E+03	1,22E+03
8	9,38E+01	7,22E+02	7,30E+02	7,30E+02	7,30E+02	7,30E+02
12	0,00E+00	2,74E+02	4,30E+02	4,30E+02	4,30E+02	4,30E+02
16	0,00E+00	3,01E+01	2,46E+02	2,82E+02	2,82E+02	2,82E+02
20	0,00E+00	0,00E+00	9,18E+01	1,73E+02	1,73E+02	1,73E+02

Xe-133

Rb-88

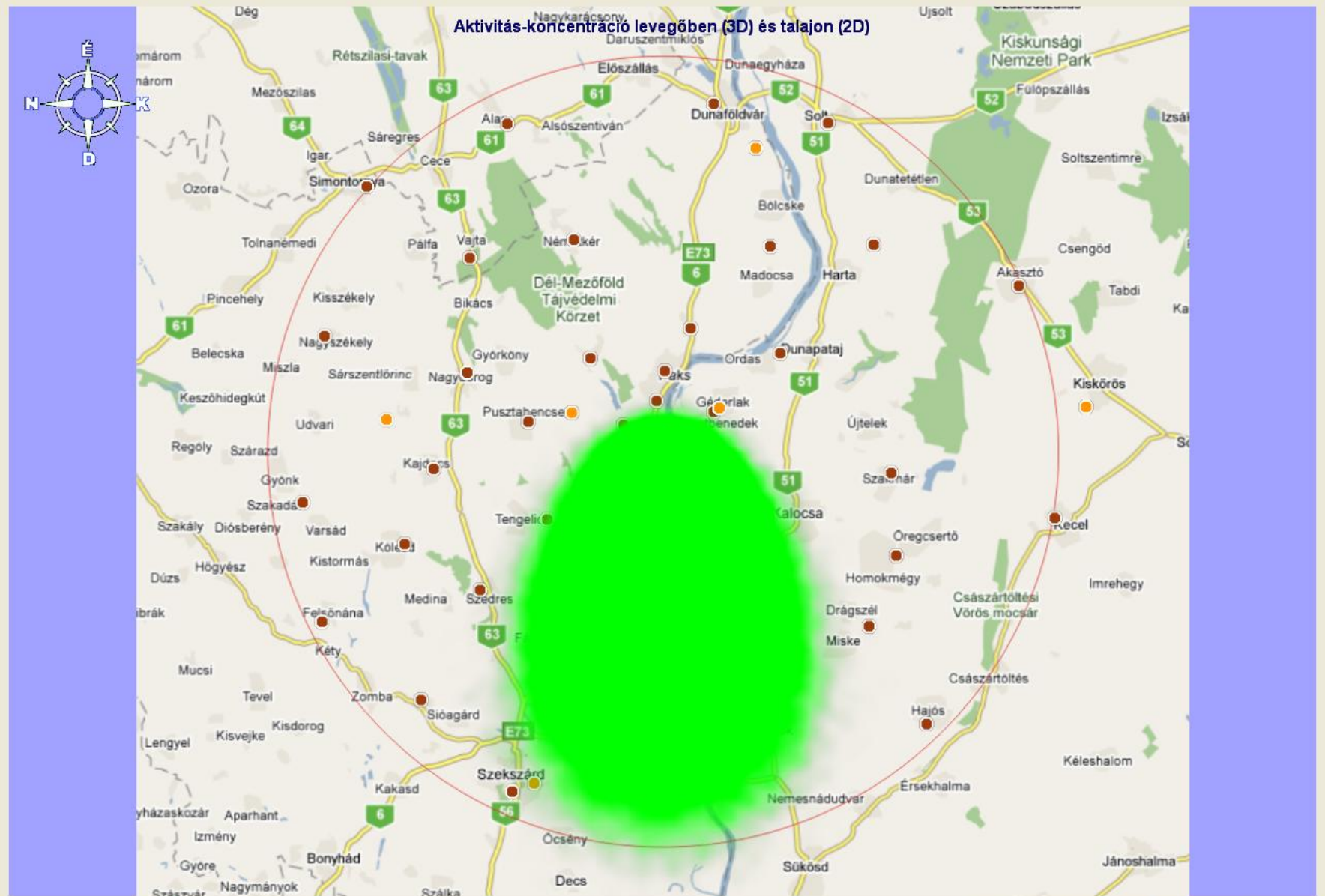

TREX

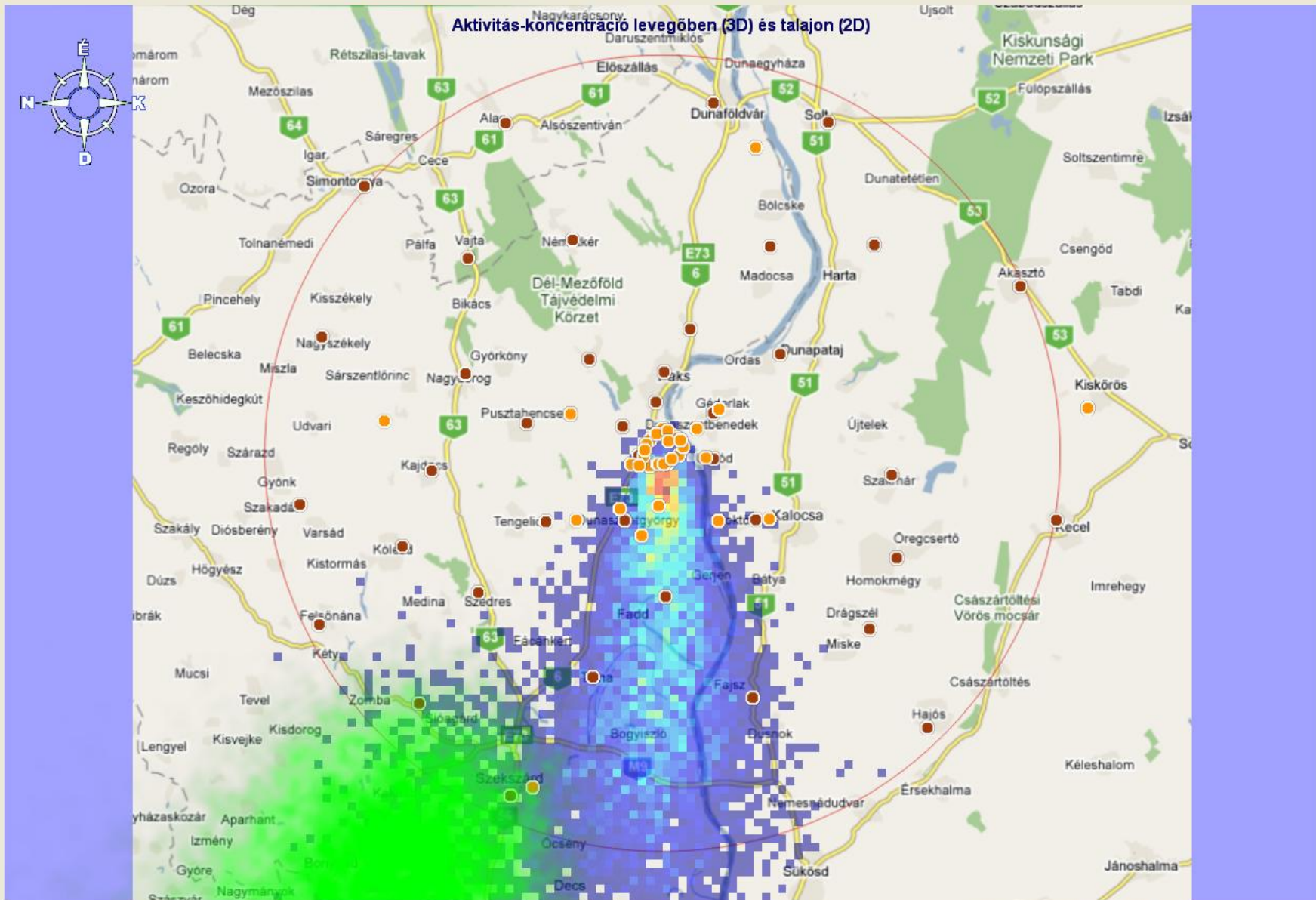
Táv (km)	Cs-137 aktivitás-koncentráció időintegrálja [Bqs/m ³]					
	1. óra	2. óra	3. óra	4. óra	5. óra	6. óra
1	2,07E+05	2,53E+05	2,53E+05	2,53E+05	2,53E+05	2,53E+05
2	2,50E+05	2,74E+05	2,74E+05	2,74E+05	2,74E+05	2,74E+05
3	1,56E+05	1,74E+05	1,74E+05	1,74E+05	1,74E+05	1,74E+05
4	1,30E+05	1,40E+05	1,40E+05	1,40E+05	1,40E+05	1,40E+05
5	8,10E+04	9,00E+04	9,00E+04	9,00E+04	9,00E+04	9,00E+04
10	1,10E+04	3,95E+04	4,50E+04	4,50E+04	4,50E+04	4,50E+04
15	0,00E+00	7,00E+03	1,80E+04	2,04E+04	2,04E+04	2,04E+04
20	0,00E+00	1,90E+03	1,02E+04	1,39E+04	1,41E+04	1,41E+04

Aktivitás-koncentráció levegőben (3D) és talajon (2D)

Aktivitás-koncentráció levegőben (3D) és talajon (2D)

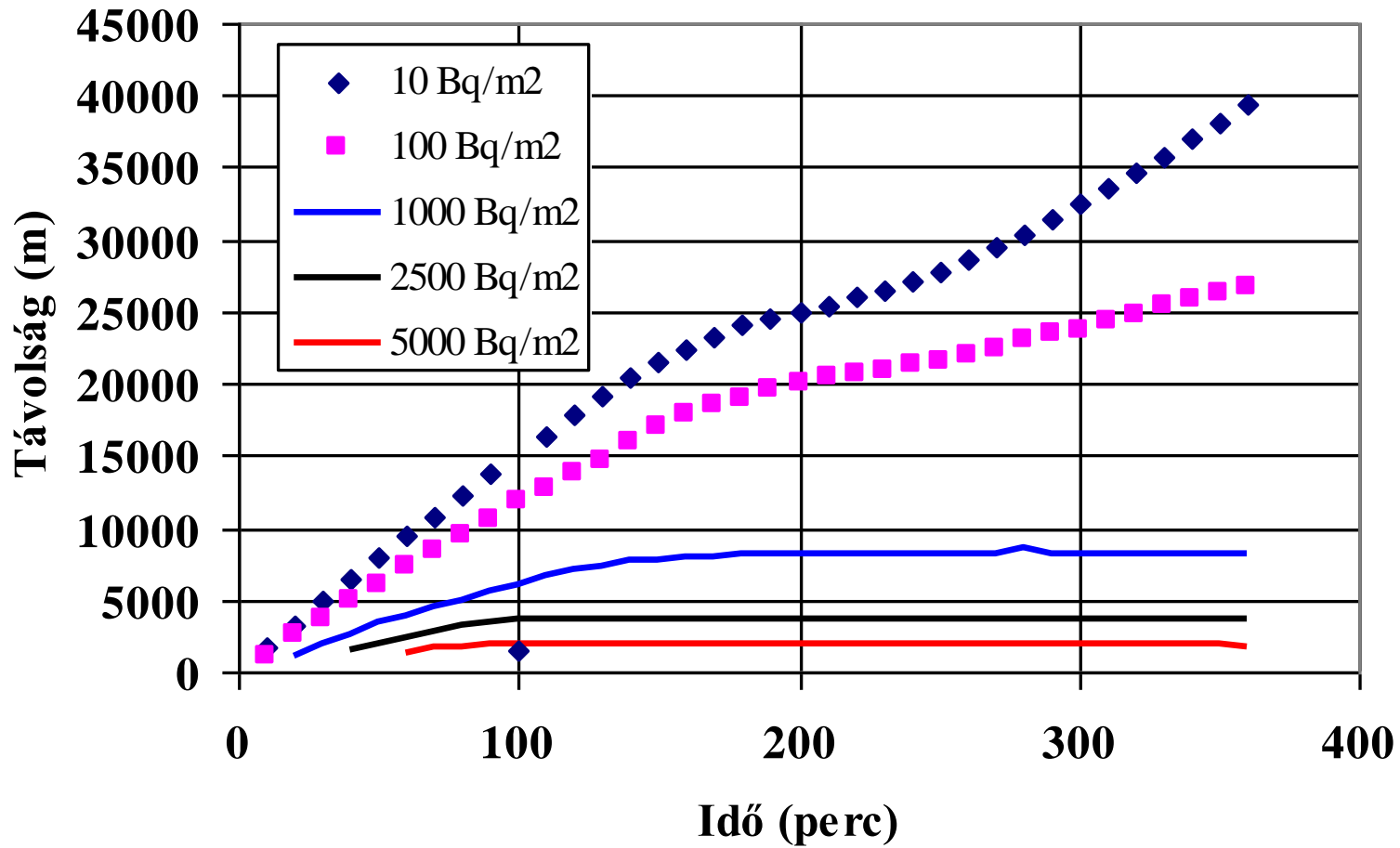
2010.04.01 14:40:00.000

HPAC

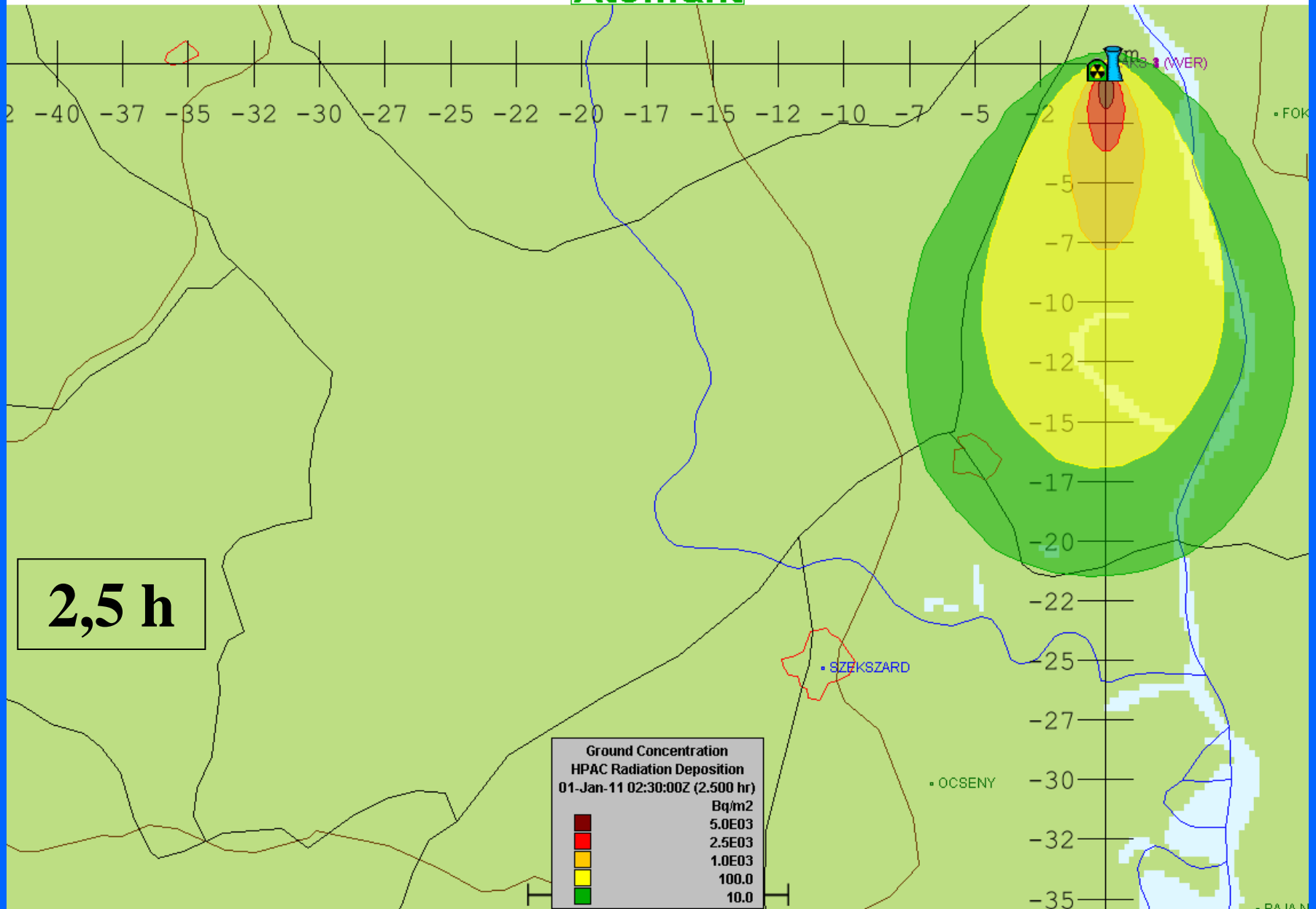
Táv [km]	Cs-137 aktivitás-koncentráció időintegrálja [Bqs/m ³]					
	1. óra	2. óra	3. óra	4. óra	5. óra	6. óra
10	1,28E+04	2,18E+04	2,18E+04	2,18E+04	2,18E+04	2,18E+04
20	5,59E+02	8,87E+03	9,11E+03	9,11E+03	9,11E+03	9,11E+03
30	0,00E+00	2,63E+03	5,31E+03	5,32E+03	5,32E+03	5,32E+03
40	0,00E+00	1,02E+02	3,49E+03	4,15E+01	4,15E+01	4,15E+01

Idő CS+n [min]	Felületi szennyezettség [Bq/m²]				
	Távolság [m]				
	10	100	1000	2500	5000
10	1620	1160			
20	3260	2530	1130		
30	4940	3750	1970		
40	6390	5040	2640	1470	
50	7910	6050	3340	2010	
60	9420	7230	3970	2370	1270

Cs-137

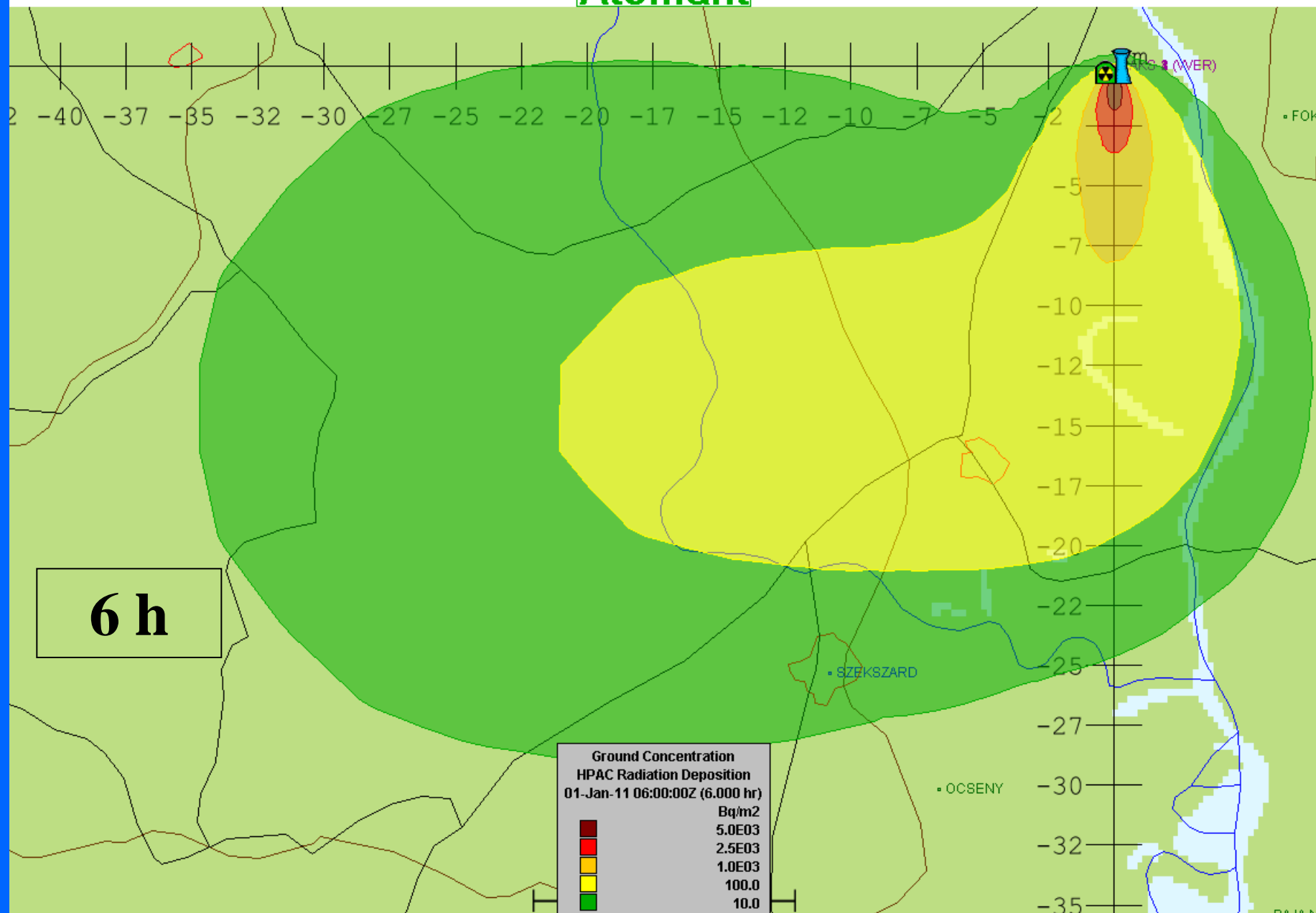

Atomant

Atomant

Atomant

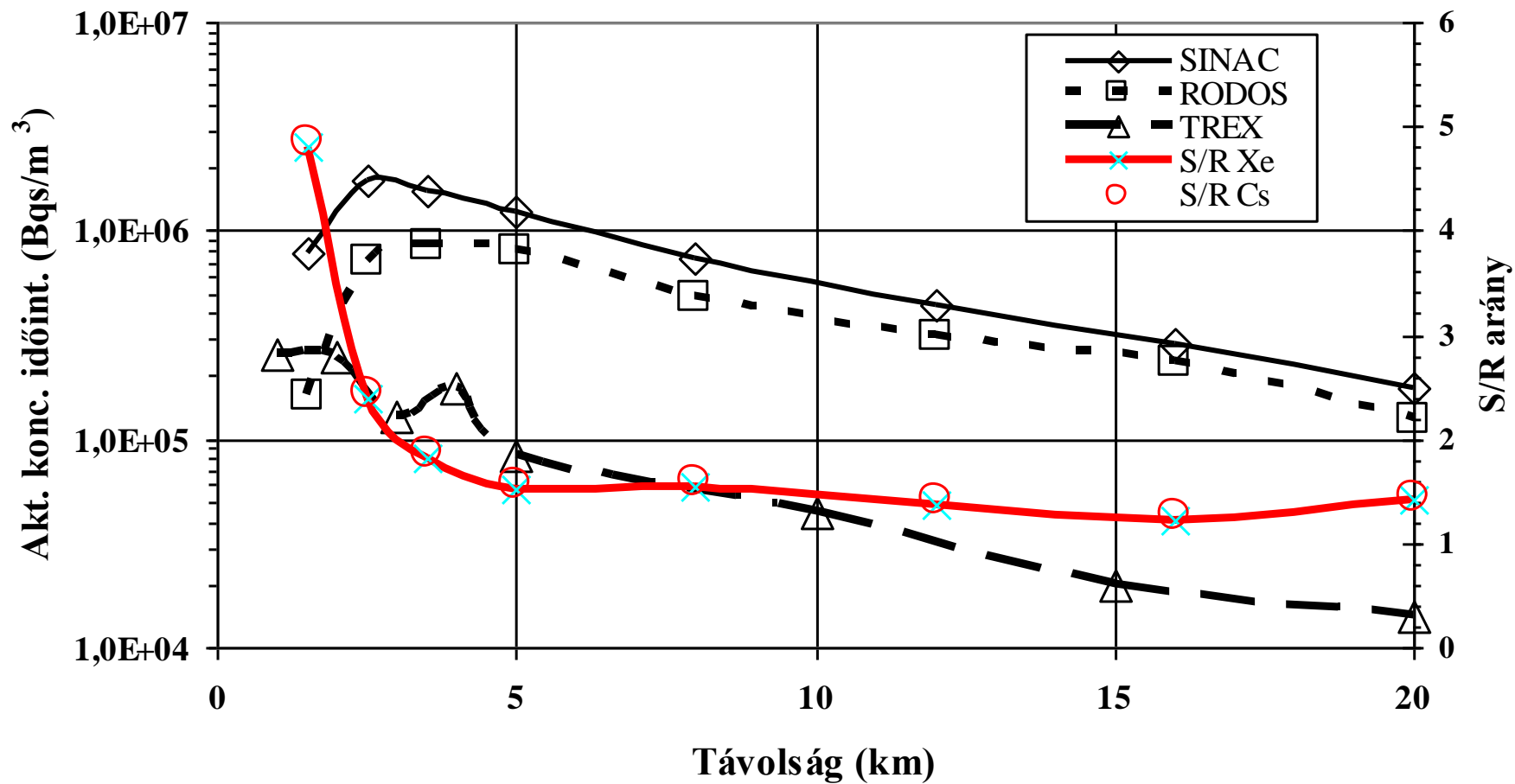

Atomant

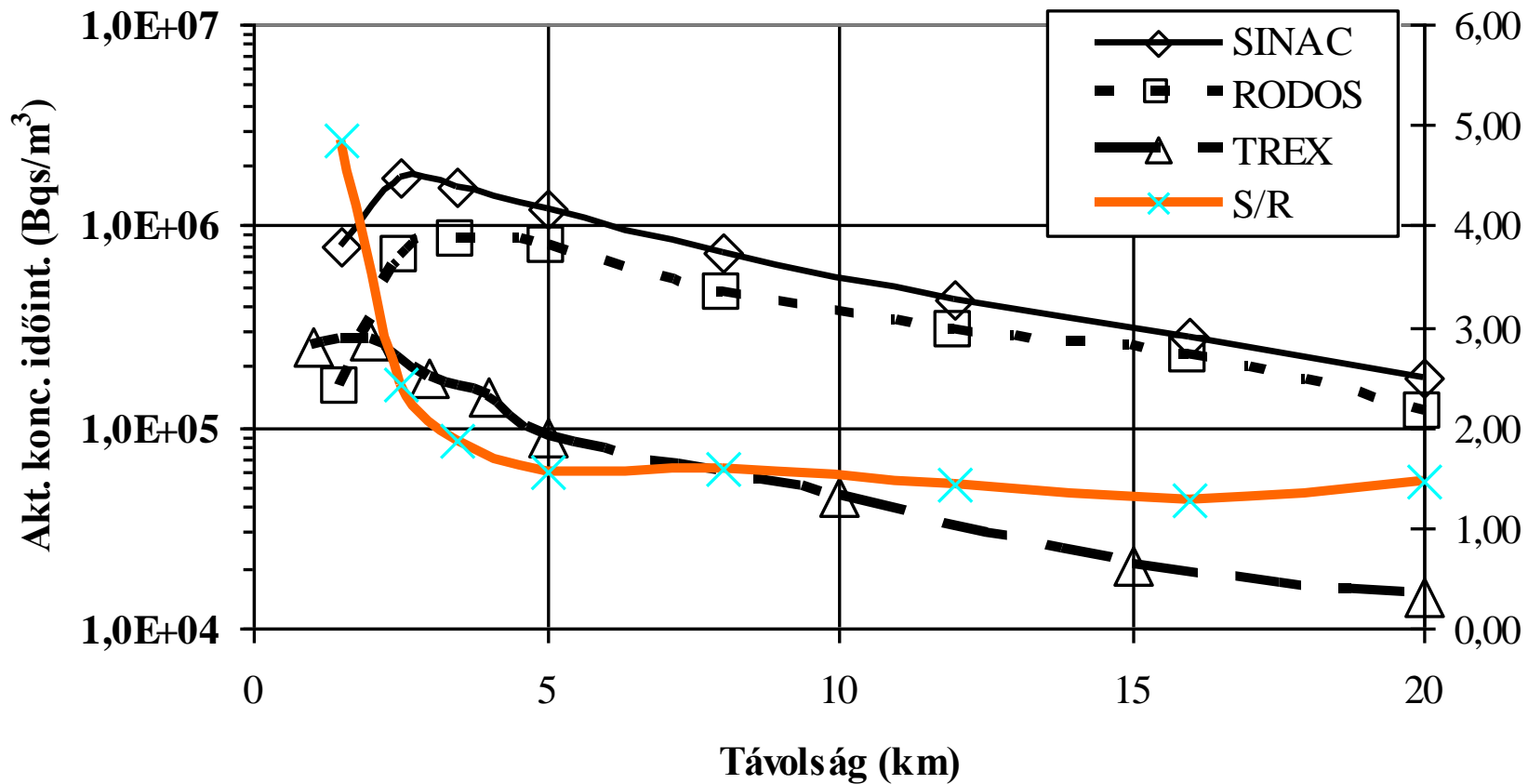
Összehasonlítás

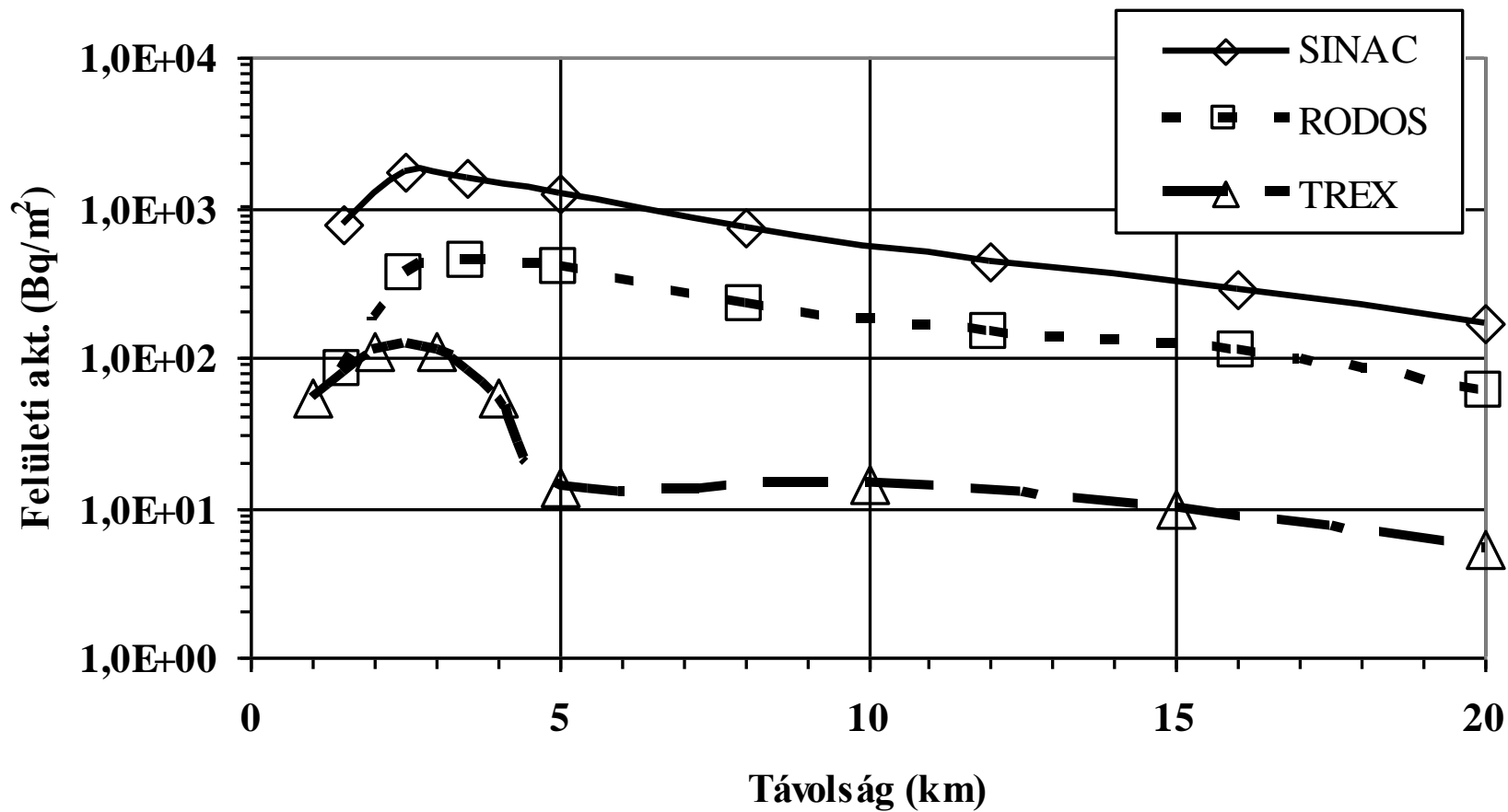
Xe-133

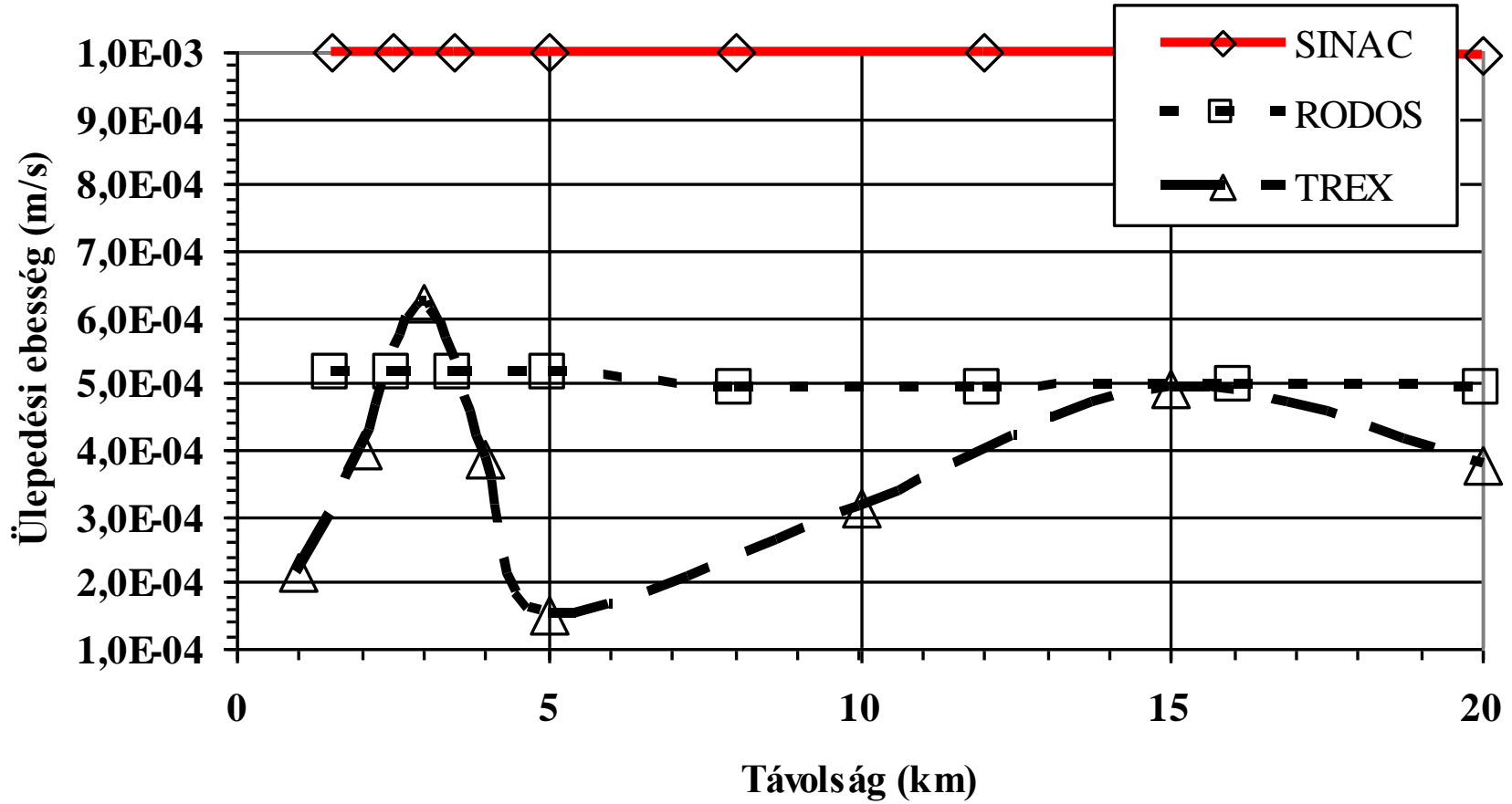
Cs-137

Cs-137

Cs-137

További feladatok (1)

Minden szoftverrel futtatás készült az 2011. április 5-i 06UTC időpontra vonatkozó előrejelzéssel.

**A mintafuttatások közös kiértékelése:
hogyan kaphatunk összehasonlítható adatokat?**

További feladatok (2)

Négy ALADIN_HU adatsor kiválasztása már megtörtént:

csapadék erős széllel: 2010.12.25. 05UTC

csapadék gyenge széllel: 2010.09.18. 01UTC

száraz idő gyenge széllel: 2011.03.04. 00UTC

száraz idő erős széllel: 2010.12.10. 07UTC

Futtatás a fenti adatokra

További feladatok (3)

- **Az összes ALADIN futtatás kiértékelése**
- **Az összes számítás kiértékelése**
- **Következtetések**
- **A tanulmány összeállítása**
- **A tanulmány megvitatása**
- **A tanulmány véglegesítése**

